

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 32.— negyed oldal ... kor. 8

fél oldal ... » 16.— nyolczad oldal » 4

A 60 fillér bélyegülést a hirdető fizeti.

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Védekezzünk.

Benső, szeretetteljes keresztény hitéletet, értem a kath. hitéletet, csak a templom és iskola együttes működése fejleszthet. Államosított iskolában, hol mellékes a tanerők vallása, hol a vallási nevelésre csak heti két órát fordítanak, ezt is úgy, hogy a tanító legtöbbször tudni sem akar ez idő létezéséről, vagy ha tud is, közönnyel teszi, ilyen fejlődésről szó sem lehet.

Ma a divatos áramlatok korát éljük. Az emberek nagy többsége kozmopolita, ha a hazaszeretet fogalmáról beszél; atheista a fölvilágosult henzegésben, ha a vallásról, Istenről hall. Nagy baj ez, különösen nekünk katolikusoknak. A külsőségek emberei, az igazság ellen török a mi vallásunk tanait kifogásolják legjobban, a mi iskoláink küzdenek ellenük legerősebben, hát megszüntetésükre törnek.

Az államosítás, a kath. iskolák nemes, magas-tos jellegétől való megfosztása a fegyverük.

S mi tudjuk, érezzük ezt a nagy veszedelmet s daczára erőnknek, melyet többségünk is kölcsönöz, daczára hatalmunknak, mely az ország kath. tanítóinak szívében, lelkében, képzettségében, de leginkább vallásos meggyőződésében rejlik, semmit sem teszünk ellene.

Várunk keresztbetett karokkal, a mesebeli türelemmel, melyet annyiszor arcunkhoz vágunk már azok, kiknek útjában állunk.

Talán példára várunk?

Van már. Eredete papi s nekünk is szól tanítóknak.

Székesfehérvár nagytudományú, széleskörű, vallási dolgokban megalkuvást nem ismerő püspöke, Steiner Fülöp dr. mutatott utat. Ő már évekkal előbb fölismerete a veszedelmet, mely a kath. iskolák államosításában rejlik s ugyanakkor elhatározta, hogy tőle telhetőleg küzd azok bekövetkezése ellen.

Praktikus, mélyreható gondolkodás módjával az ok után kutatott: miért van az, hogy némely

községekben még maguk a tanítók is közbenjár-nak az államosítás keresztülvételére? S meg is találta ez okot a tanítók szerény díjazásában. *a mely több helyütt még az állam által előírt minimumot (évi 800 korona) sem éri föl,* a kötelező ötödéves korpótlék kifizetésének nehézségében a szegényebb, rendezetlenebb községek-nél, s az iskolaépületek alkalmatlanságában, osdi-ságában, melyek átalakítása bizony nem úgy, mint az államinál, készületséggel, modern áldozat-kész fölfogással érvényesül, hanem legtöbbször akaratoskodó ellenkezéssel, vagy egyáltalán agyonhallgatással végződik.

Úgy gondolkozott tehát, hogy anyagi bajokat, anyagi orvossággal gyógyíthatni.

Megalapította a «Szent Imre-alapot» és pedig ő maga évente 600 koronát, plébánosai 10 koronát s még a legszegényebb javadalmazású káplánjai is két koronát fizetnek évenként.

Megszivvelésül mondtam el ezt a jó példát: vegye szívére, ki érez, határozzon, kiben van akarat!

Mézes János.

A római katolikus iskola vád alatt.

II. A római katolikus iskolák létezésük óta szem előtt tartják azt az elvet: hogy a hazafias és vallásos szellemet együttesen kell ápolni és fejleszteni, mert a hazafias nevelés csak úgy bír becsesél, ha vallásos alapon eszközöltetik. Mi katolikusok, a hazafiságot, érzelemben, nyelvben és gondolkodásban való egységet, csak vallásosság mellett képzeljük. A hitetlenben nincs remény, nincs felebaráti szeretet, nincs önzetlenség, nincs közjó iránti lelkesedés... pedig ezen erények nélkül a hazaszeretetet képzelni sem lehet. Ezen erények tartják össze a nemzetet; összeforrasztják annak érzelmeit; nagygyá és erőssé teszik; közös célt szabnak neki; hazafias tettekre buzdítják s ebben nyilatkozik az annyira óhajtott «nemzeti egység».

A katolikus iskola így fogja föl a nemzeti

nevelést és azt ezen elvek szerint eszközli. Fajdalom, nem valami meglepő eredménnyel! Azonban e panasz általános. A nemzeti neveléshez más közoktatásiügyi viszonyok s más képzettségű tanítók kellene, mint minők a működők nagy része — mondják egyesek, s a tanítóképzés reformját sürgetik.

Kitől várjuk a nemzeti nevelést? Ki fog az annyira óhajtott «egységes nemzetet» nevelni?

Hazafias szellemben nevelt tanítók, kikben lelkesedés, pályaszeretet és ügybuzgalom leszi.

S miben áll az egységes nemzet eszméje?

Abban, hogy a nemzetdek, mely az iskolából kikerül, a gyakorlati ismeretek mellett a magyar nyelvet elsajátítja; magát magyarnak érzi és vallja. Magyarországot hazájának elismeri; ennek hű fia: tud hazafiasan gondolkodni, érezni és cselekedni. A nem magyar ajkú nemzetdek illetlen való megmagyarosításában — és a nemzetbe való beolvadásában rejlik a nemzeti iskola hivatása.

Ha a katolikus iskola megoldja e földadatot, nincs miért gáncsolni és jogosultságát kétségbe vonni!

A nemzeti iskola működése a mostani botrányos anyagi és nemzetiségi viszonyok mellett annyi sok akadályba ütközik, hogy évtizedek fognak elmúlni, míg az új «honfoglalás» munkája annyira elő fog haladni, hogy az szembetűnő leend. Ezen akadályokról oly nyíltan beszél a katolikus tanítóság, mint az állami.

Beismerjük, hogy iskoláink sok helyen oly primitív állapotban vannak, hogy azoktól a nemzet semmi jót sem várhat: azonban düledező és elhanyagolt állami iskolákról is lehet hallani.

Sürgeljük a tanítóképzés reformját; ebben is egyetértünk az államiakkal. Kívánunk gyakorlati elvek szerinti és a nemzeti követelményeknek megfelelő tantervrevíziót; a tankötelezettség szigorú keresztülvitelét; szakfelügyeletet; fölszerelt iskolákat; szolgálati pragmatikát; tevékeny egyesületi életet; kötelező felnőttek oktatását és népkönyvtárakat a nemzetiségi vidékeken; a tanítói tekintély emelését; tisztességes egzisztencia biztosítását... szóval, nekünk katolikus tanítóknak ép oly óhajaink vannak, mint az állami iskolákban működő tanítóknak, mi azt bizonyítja, hogy hivatásunkat oly komolyan fogjuk föl, mint ők.

Mi katolikus tanítók csak úgy ismerjük a nemzeti egység szükségességét, poliglott hazánkban, akár az állami tanítók.

Csak úgy tanítjuk a nemzeti nyelvet, történelmet, alkotmánytant, hazafias költeményeket... mint a hazafias szellem fejlesztésének eszközeit, akár az állami iskolákban működő társaink.

Bennünk is ugy megvan az a hivatásszeretet, mint bennük. Iskoláink nivóját csak úgy iparkodunk emelni, mint ők.

Iskoláink a nemzetiségi helyeken csak úgy terjesztik a magyarosodást, mint az államiak s nem rajtunk múlik, hogy az eredmény nem mindenütt kielégítő. Az állam kötelessége ezen segíteni.

A hazafias nevelés terén a jó katolikus iskolák, csak oly eredményt mutatnak föl, mint az államiak, hát miért nem nevelhetnénk ezekkel is «egységes nemzetet»?

Ezek után, ki meri mondani, hogy bennünk katolikus tanítóknak nincs érzék a hazafias eszme és a nemzeti követelmények iránt és hogy a katolikus iskolák nem végeznek kulturmissziót?

Ki meri állítani, hogy közönyösek vagyunk azon nagy horderővel bíró törekvés iránt, hogy a nem magyar ajkú polgártársaink nyelvben, gondolkodásban és érzelemben a magyarral egyek legyenek?

Ki meri állítani, hogy a kath. tanítók megfélemedtek azon tartozásukról, melyet hazájuk iránt le kellene róniok?

Ki meri állítani, hogy a vallásos alapon eszközölt nemzeti nevelés veszedelmet rejt magában?

Mutassatok róm. kath. iskolát, mely nem azt a célt szolgálja, melyet az állami iskola szolgál!

Mutassatok róm. kath. iskolát, mely nemzetellenes tendenciák fészke s ha van ilyen, magunk mondunk rá halálos ítéletet!

Mi kath. tanítók intő jel gyanánt veszszük a különféle mozgalmakat, melyek a nemzeti egység és a törvényes rend megbontására irányulnak, hogy a hazafiaságot vallásos iskoláinkban kettőzött szorgalommal ápoljuk.

Jön idő, mikor a kath. nevelés elvei diadalmaszkodni fognak, mikor visszhangzani fog szerte szét e hazában a szózat: több vallásosságot kérünk az iskolától!

Addig is tiszteljük egymást, kiket a tanítói pályán hivatás szeretet vezérel s ne becsmérjük sikereinket, bármily parányiak is azok és bármily jellegű iskolában lettek fölmutatva, evvel méltányoljuk a fáradságot, mely e sikereket szülte.

Mi kath. tanítók beismerjük, hogy gyengék is vannak köztünk és hogy iskoláink helyzete sok vidéken nem áll párhuzamban hivatásuk fontosságával, hanem e jelenségek a «túloldalon» is tapasztalhatók, bár talán nem oly szembetűnően, mert kevesebben vannak. Mi kath. tanítók nem idegenkedünk azon radikális eszközöktől, melyek a visszas állapotokat megszüntetnék.

Befejezésül idézem értekezésem jelégjét, mely egyszersmind elvem is: legyen az iskola bármily jellegű, ha tanítója hivatása magaslatán áll; ha a tanítóképzésben hazafias szellemben úgy nevelték, hogy e szellem szívét lelkét uralja; ha úgy neveltetett, hogy pályáján a nemes ambíció, haza és hivatásszeretet vezérelendik; ha a tanítói pályán megérdemelt tisztességes egzisztencia vár rá, ha a társadalom és az állam is megteszi hazafias kötelességét, melylyel a «nemzeti egység» eszméjének keresztülvitelét elő kell segíteni: akkor — ismételve mondom — az iskola legyen bármily jellegű, *nemzeti lesz* és működése kihatással leend a nemzeti szellem és hazafias öntudat kifejlődésére.

Sztancsek József.

A könyvnelkülözésről.

Az a körülmény tehát, hogy most, rá nézve, természetellenes rendben kell lennie; továbbá, hogy a rossz levegőben görnyedten kell 2—3 órán át ülnie, az teszi őt bágyadtá, ez erőlteti őt meg.

De a megerőltetés és a túlterhelés vádja ellenében sietek fölemlíteni még azt a bizonyára már mindnyájunk által észlelt tapasztalást is, hogy a zsidófiúk, az első osztályosokat értem, a kik, a magyarul írás és olvasás tanítása mellett még a sokkal komplikáltabb héber betűvetést és olvasást is megtanulják, hogy ezek a jó fiúk nemhogy emlékezetükben bágyadtságot éreznének, de a legtöbb esetben az osztály legértelmesebbjei közé jutnak föl.

Es mindezek daczára, mégis sokan állítják, hogy a gyermek ezen a fokon, t. i. az első osztályban túl van terhelve és ez a fölfogás vezette az aggódókat arra a gondolatra, hogy az írást az olvasástól el kell választani; hála Istennek! *többen* vagyunk azok, a kik nem kérünk belőle!

Ebből a körülményből is az tetszik ki, hogy az emlékezetet nem tartjuk nagyon próbára tettnek.

De hogy visszatérjek, a túlterhelésnek kérdése nem annyira a tananyagban van, mint inkább abban a körülményben, hogy ötven, sőt több gyermeket zsúfolnak egy osztályba össze. Igazam támogatására csupán azt a körülményt említem föl, hogy a magántanulók közül többen, egy év leforgása alatt, két osztály anyagából is vizsgáznak.

De nézzük tovább a második osztályt.

A míg az első osztály a munka után vágyakozó és munkát bíró emlékezetnek adott kellő foglalkozást, addig a második osztály anyaga nem áll arányban az első osztályéval. Mert aránylag, különösen a kort tekintve, a mi nagy szó, az első fokon többet végeznek a gyermekek, mint a második fokon. Ezt a körülményt különben mi tanítók is elismerjük azzal, a mikor azt mondjuk, hogy a második osztály a legkönnyebb, bár tényleg mindegyik osztály egyformán nehéz! Hol itt a fokozatosság, holott annak a korral fokozatosan kellene emelkedni? Az emlékezet munkája, gyarapodása, gyakorlása tehát, úgy tetszik, mintha már itt kisebb mértékű volna?! pedig hát, a mi a fogékonyságát illeti, a legrosszabb esetben is meg kellett hogy tartsa az előző fokon bírt érzékenységét a benyomásokkal szemben.

Itt tehát a tartalomban való növekedés megáll, vagy mondjuk, kisebbet halad előre; nem az arravalóság esökkenése okából, de igenis, a gyakorlati csekélyebb foka folytán.

Ugyancsak ezeket mondhatjuk, apróbb engedmények adásával, a harmadik osztályról is; de már azzal, hogy mintha megéreztető volna e helyütt az előző foknak az emlékezet gyakorlásával szemben elkövetett mulasztása.

A míg ugyanis az első osztály anyaga erősen

rászorul az emlékezet erejére, addig a második foknak valóban nincsenek oly kívánni valói az emlékezettel szemben. Az emlékezet szeke pedig oly finom szerkezet, a mely a reá gyakorolt hatást ép oly erőlyesen, illetőleg ép oly lanyhán és megfoghatózva adja vissza, mint akár az erdő vagy a sziklabércz a visszhangot.

A negyedik osztály panasza még hangosabb, mert itt az emlékezet fogyatékosága nagyon természetesen még szembeszökőbb. Ez az osztály — mert anyaga egy része a középiskolákba megy — daczára a mulasztásoknak, becsülettel és erőfeszítéssel készíti elő anyagát a középiskolára. Mikor azután az anyag áttelepedett a gimnázium, vagy akár csak a polgári iskola padsoraiba a középiskola megüti a nagy dobot: az elemi iskola nem készítette kellően el az anyagot, mert a gyermekek tudása nagyon silány... Nesze neked elemi iskola.

Eltekintve azonban mindezekről, az emlékezet gyakorlására irányuló vád ténye valóság. Nemcsak a tekintetben, hogy a kellő fokozatosság betartásával új és ismét új anyagot nem tanul az a gyermek, de legfőképp és talán első sorban abban, hogy az emlékezetet nem méltatjuk eléggé és nem gyakoroljuk kellően; ezt a bűnünket érzi meg minden följobb következő osztály és kevés kivétellel minden gyermek.

A mi most már azt az önként következő más kérdést illeti, hogy mit tegyünk az emlékezet érdekében a népiskolában, azt hiszem, az nagyjában kiéreződik az eddig mondottakból is. És a legrövidebben így felelhetünk erre a kérdésre: gyakoroljuk az emlékezetet... és ezzel valóban mindent megmondottunk.

Ha a fejlődő virágot a kertész egy darabig nem gondozza, a virág az ápolás hiányát megérzi; ha az ügyes rajzoló, vívó, zongorázó, esetjét, eszközt, hangszerét kisebb-nagyobb szünetek közbeszúrásával gyakorolja csupán, észreveheti minden alkalommal, a midőn kedvencz foglalkozásához visszatér, hogy fogékonysága, rugékonysága esökcent és hogy munkássága, készsége nem a régi.

Nos, szakasztott így vagyunk az emlékezettel is; sőt e tekintetben talán még nehezebben is; mert az emlékezet sokkal finomabb valami, mint a test készsége és ennek folytán ez még inkább megsínyli a megakasztott munkát.

Folytonosságot és mérsékelt, jól átgondolt tervszerű fokozatosságot kell tehát itt szem előtt tartani; a hol nem ezen szempontok szerint készülnek hatni az emlékezetre, ott ne várják akkor annak könnyűségét, hűségét, készségeit, tartósságát. Már pedig mindeme fölsorolt kellekek oly tényezői az emlékezetnek, a melyek híján esökcent értéke és e mellett még egyik tényező hiánya a másik rovására is esik.

A könnyűséget és a készségeit a gyakorlás, — míg a hűséget és a tartósságot az ismétlés adja meg az emlékezetnek.

Czike Imre.

(Folytatása következik.)

A Szent-István-Társulat kiadványai.

Az igazgató jelentéséből.

A Magyar nép könyvtára című vállalatból két kötet, a VII. és VIII. jelent meg legutóbb. A magyar nemzet történetét beszéli el bennök Bodnár Gáspár, a jeles népies író.

A nemzet története az, melyben a magyar embernek fölmutathatjuk a bennünket évezredekben át föntartó Gondviselés művének nyomát: a történelem az, melyhez minden üdvös tanulság és tanítás, minden szükséges fölvilágosítás hozzáfűzhető. Ezért iratta meg a Szent-István-Társulat a magyar nemzet történetét s a szerző szeméi előtt is ezek a nézőpontok lebegtek.

Most már csak az volna hátra, hogy a szövetkezeti élet fejlődésével a népkönyvtárak szaporodása, gyarapodása is lépést tartana. Franciaországban több mint 20.000 községben van népkönyvtár, a kis Szászország évente 20.000 márkát fordít munkás-könyvtárakra. (L. Társulati Értesítő 1899. nov. 24. szám.) Ha nálunk csak 2500 népkönyvtár is alakulna! De már dereng az ég alja s talán hamarabb megérjük, mint várják a virradatot. — A hogy értesültünk, hogy a földművelésügyi magyar királyi miniszter úr az országban mindenfelé népkönyvtárak föllállítását tervezi, fölterjesztést intéztünk ő exzellenziájához, mellékeltek népies kiadványainkat s azokat jóakarató figyelmébe ajánlottuk.

Nem egyszer érte, melyen tisztelt Nagygyűlés, Társulatunkat a vád, hogy a szépirodalmat elhanyagolja s e tekintetben nem gondoskodik a katolikus közönség számára kielégítő szellemi táplálékról. A vádaskodóknak azonban nem egészen volt igazuk. A katolikus szépirodalmat ugyanis Társulatunk föl nem karolhatta, mert ilyen ügyszólván a legutóbbi időkig alig létezett, a Szent-István-Társulat feladata pedig nem lehetett, hogy az első lépéseket igazgassa, a szárnypróbálgatásokat a katolikus olvasóközönség elé vigye. Megtett itt is annyit, a mennyit a maga méltóságának, szintája leszállításának kockáztatása nélkül megtehetett. Önkepzőkori nyóra le nem súlyedhetett, de folyóirataiban teret nyitott a költői és elbeszélő tehetségeknek, külföldi jeles mutak átültetésével, nemkülönben kritikáival irányt mutatott. Wisemann Fabioláját nem említve, már 1851-ben kiadta Manzoni örökszepségű regényét, A Jegyeseket (I. promessi sponsi) Mészáros Imre fordításában s azóta is a népiratkák füzetében, a magyar nép könyvtárának kötetében számos katolikus szépirodalmi munka látott napvilágot. A művelt publikum igényeit, a mindinkább terjedő regény-keresletet azonban teljesen kielégíteni már csak azért sem volt a Társulat módjában, mert pusztán fordításokat adni nem akart, eredeti művek megírására pedig, bárhova tekintett, hiába keresett megbízható munkatársakat.

Az utóbbi esztendőekben a viszonyok kedvezően változtak. — Nem egy kiemelkedő elbeszélő-talentedű tündt föl a katolikus szépirodalomban, úgy, hogy Mihályi Akos dr., a «Katholikus Szemle» szerkesztője elérkezettnek látta az időt, hogy beadványt intézzen az igazgató-választmányhoz s Családi Regénytár címen új vállalat megindítását szorgalmazza.

Nehéz dolog a katolikus regény, de végre mégis hozzá kellett fogni a munkához. Mert, a mint Macaulay mondja, a rossz könyvek betiltása, ha jókkal nem tudunk előállani, annyi, mint elválni a esörgökigyónak esörgőjét s meghagyni fulánkját.

A külföldön már néhány évtizede megkezdődött ebben az irányban az akció s én csak a legújabbakra, a német Spielmann s a spanyol Coloma jezusársági atyákra akarok mutatni, a kiktől szellemesen jegyezte meg valaki, hogy — számolva a korviszonyokkal — a regényben ütötték föl szöszéküket.

Mihályi Akos dr. indítványát az igazgató-választmány alapos megfontolás után magáévá tette s 1899. október 31-én tartott ülésében elhatározta, hogy meg-

kezdje a Családi Regénytár című vállalatot s ebben oly hazai és külföldi regényeket nyújt az olvasóknak, a melyek kiváló irodalmi beccsel bírnak, de egyszersmind tiszta erkölcsi légkörben mozognak s valódi keresztény fölfogást tükröznek vissza. Eddig a következő hat kötet került könyvpiacra:

I—II. kötet: Germaine eszménye. Írta Montal Mária. Fordította Szentannai és D'Arbout ezredes három pár-baja. Írta Bengny d'Hagerne. Fordította Rada I.

III. kötet: Útak az életben. Elbeszélések. Írta Cyprián.

IV. kötet: Filemon ezredes. Írta C. De Lamiraudie. Fordította A. Vilma és Hol a boldogság? Írta Minna Canth. Finnből ford. Bán A.

V—VI. kötet: Eszter. Eredeti irányregény a szociális kérdés megoldásáról. Írta X. grófnő.

Hogy az ellentáborban is észrevették a Családi Regénytár megindulását s gúnynyal és ócsárló szavakkal fogadták, annak — azt tartom — csak örülhetünk. Az egész magyar katolikus sajtóban azonban csupán egyetlenegy orgánium akadt, mely kifogásolni valót talált benne.

Nem akarom annak az egynek gánésoskodását a rosszindulat rovására írni, hanem inkább az értelmetlenségére, a szűkös és korlátolt fölfogására.

Megjegyzem, hogy a Családi regénytár szerkesztését Mihályi Akos dr. volt szives magára vállalni.

A kereszténység 1900 éves és a magyar katolicizmus 900 éves jubileuma alkalmából rendezendő hódolati ünnepségek ügyében a nagyméltóságú püspöki kar külön bizottságot nevezett ki s ez még a mult évben elkészítette javaslatát, mely aztán jóváhagyással nyomtatásban is megjelent. E javaslatban (7. lap) a bizottság proponálta, hogy kéressék föl a Szent-István-Társulat, hogy a jubileumra egy, a papságnak szánt Vezérkönyv szerkesztéséről és kiadásáról gondoskodjék, a mely kimerítően és kellő formában foglalkozzék mindazon jöteleményekkel, melyekben Jézus Krisztus az ő Anyaszentegyháza által az emberiséget általában, a magyar nemzetet különösen részesítette. A Vezérkönyv tehát, mint a kereszténység rövid apológiája, különösen Magyarországra vonatkozólag magában foglalná ama történeti adatokat, a melyekre a szentbeszédet készítő szónokoknak szükségük van. E fölhívásra Társulatunk a Prohászka Ottokár dr. ragyogó tollal írott: Gondolatok a századvégi hódolatnak és a magyar katolicizmus 900. jubileumának ünnepére című művével felelt.

Egyéb ájtatossági, vegyes és alkalmi kiadványaink voltak az elmúlt két esztendőben:

Missiókönyv. Oktatások és imádságok missió-ájtatosságok számára. Szerkesztette Kisfaludy Z. Lajos. E könyveket színes címképpel diszítettük s egész vászonba kötve 40 fillérért árusítjuk a szent célra való tekintettel s remélve, hogy mihamar országszerte el fog terjedni. Ennek kiadásával is az említett hódolati bizottság óhajtságának tettünk eleget.

Mikor ő Szentsége XII. Leo a Jézus szent Szive litániáját a nyilvános istentiszteletek alkalmára is engedélyezte, siettünk azt külön füzetkékben kiadni:

Jézus szentséges Szivének litániája. Nemkülönben hódoló, megkövető és fölajánló imádságok Jézus szentséges Szivéhez.

E füzet pár hónap alatt két kiadást ért. Továbbá igen kedvelt újabb ájtatossági kiadványaink a következők:

Nagyasszonyunk szűz Mária. Áhítatos könyörgések gyűjteménye.

Örömesztendő, azaz nagy jubileumi bucsú az 1900-iki szentévből. Alkalomszerű tanítások és áhítatos könyörgések gyűjteménye.

Jubileumi szent énekek. A római katolikus hívek számára írta Lévay Mihály.

A legméltóságosabb Öltáriszentség előtt egy imádságban eltöltött óra öt perczekre beosztva. Franciaából fordította Z.

A hitoktatók terhes munkáját könnyítik meg következő publikációink:

Gyó
Írta Dr.
A b
malás
Lajos
E. I
főhatós
címlap
nyomta
czenzúr
Sok
Zsihovi
gyott.
majd e
az igaz
rozata
kedőtő
Szentel
Hát
kiadvá
megjel
A v
ténettu
nyágy
egri é
ő exez

Me
köre a
közpon
az ille
téssel
elmar
befizet
jelent
végezt
nyitó-
olvasó
ból. T
és isk
lem s
évszár
vitak
S. Alt
közi t
ponti
gyüle
indítv
április
Petros

T
folyó
gyüle
mültő
vége
falub
tanítá
tagjai
halga
utóbb
kezet
mész
a ma
a val
tást
a jóv
csak
súlye
Együ

Gyónási könyvecske katolikus gyermekek számára. Írta Dr. Dreher Tivadar.

A bérálás szentsége. Előkészítő oktatások a bérálás szentségének fölvételéhez. Összeállította Novák Lajos hittanár.

E könyvek kivétel nélkül az esztergomi egyházi főhatóság engedelmével láttak napvilágot, a mint az ezimlapukon ki van tüntetve. Nemkülönbén valamennyi nyomtatványunk, mielőtt sajtó alá kerülne, egyházi cenzurán megkeresztül.

Sokan keresték könyvkereskedésünkben a Zalka-Zsibovics-féle szentek életét, a mely már régóta elfogyott. Hogy a keresletnek mindamellett addig is, a míg majd eredeti munkával szolgálhatunk, eleget tehessünk, az igazgató-választmány 1899 május 18-án hozott határozata folytán Wajdits Nándor budapesti könyvkereskedőtől megvettük az általa följárandó Vogel Máté-féle szentek élete egész készletét a tulajdonjoggal együtt.

Hátra van, hogy a Tudományos és Irodalmi Osztály kiadványairól is említést tegyék. Az Osztály kiadásában megjelentek:

A váradi regestrum. Értelmezi Kandra Kabos. A történettudományra és művelődéstörténelemre különösen nagybecsű kötet nyomtatási költségeit Samassa József dr. öri érsek úr födözte, a miért annak idején az Osztály ö exzellenziájának hálás köszönettel adózott. (Folyt.)

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

Meghívó. A nyíregyházi alesperesi kerület tanítói köre a folyó május hó 14-én d. e. 9 órakor Napkoron a központi iskolában tartja a tanévi közgyűlést, melyre az illetékes lelkész és tanító urakat azon figyelemzettel van szerencsém meghívni, hogy az igazolatlanul elmaradók 2 koronát tartoznak a kör pénztára javára befizetni. Tárgysorozat: 1. Szent mise, melyen a megjelentek testületileg vesznek részt s a ki még el nem végezte volna, elvégzi szent gyónását. 2. Elnöki megnyitó-beszéd. 3. A mult gyűlés jegyzőkönyvének föl-olvasása. 4. Gyakorlati tanítás a magyar nyelvtan köréből. Tartja Dömötör Ferencz napkori tanító. 5. A család és iskola összhangzó működése a vallás-erkölcsi érdelem szempontjából. Értekezés Görgey Istvántól. 6. Az évszázó nyilvános vizgák eltörlésének kérdése. Szabad vitaközlési tétel. 7. Pénztári számadás megvizsgálása. 8. Általános tisztujtás. 9. Elnöki bejelentések s az idő-közi tanügyi felsőbb rendeletek ismertetése. 10. A központi gyűlésre Egerbe két képviselő kiküldése. 11. A jövő gyűlés helyének s tárgyaitak kijelölése. 12. Esetleges indítványok. A faiskola megtekintése. Oros, 1900. évi április hó 30-án. *Görgey István* tanító-köri jegyző, *Petrovits Gyula* h. alesperes, tanító-köri elnök.

EGYESÜLETI ÉLET.

Tanítógyűlés. A közdi-orbai r. kath. tanító-egyesület folyó hó 2-án Sárfalván tartotta meg tavaszi rendes közgyűlést. Az egyesület tagjai — katolikus tanítókhöz méltóan — szentmisét hallgattak, melyet az ottani plébános végzett. Ezután egy bizottság küldetett ki a filia Szászfaluba, meghallgatni Selmezy Erzsi tanítónő gyakorlati tanítását. A bizottság visszaérkezvén, a testület összes tagjai a Márton János sárfalvi tanító gyakorlati tanítását hallgatták meg. Előbbinek tanítása jelesen sikerültnek — utóbbinak pedig sikerültnek nyilvánított. Erre következett az elnök megnyitó. Elnök utalva az ébredő természetre, a tisztán katolikus egyesület minden tagját a mai liberális korban ébredésre hívja föl s kéri, hogy a vallás-erkölcsi nevelésben bármilyen parányi mulasztást követett volna is el egyik vagy másik kartársa, azt a jövőben kétszeres erővel iparkodjék kipótolni, mert csak a vallás-erkölcsi nevelés képes a népet az erkölcsi súlyedés lejtőjén megállítani és Istenéhez visszavezetni. Együttal kéri az egyesület tagjait, hogy évről-évre tekint-

senek vissza végzett munkálkodásukra s ez által okulni, tanulni és a netáni mulasztást helyrehozni könnyebb leend. Az elnöki megnyitóért az elnököt a közgyűlés megjelenezte és az elmondott beszédet jegyzőkönyvbe vétetni határozta. Olvastatták a mult gyűlésről fölvett jegyzőkönyv, mely észrevétel nélkül hitelesített. Ez után következett Bene Sándor lemhenyi tanító «Boldogasszony Anyánk» című szavalata s ezt követte a lemhenyi tanítók karban előadott éneke. Mindamnyinak sikerteljes fáradsága az egyesület részéről elismerésben részesített. Az elnöki előterjesztések során elnök bemutatta a felsőbb helyről hozzáküldött «Eötvös-alap» alapszabályait és a «Tanítók Háza» javára kibocsátott gyűjtő-íveket s mindkettőt a tagok figyelmébe ajánlotta. Továbbá a «Háromszékmegyei Tanítótestület» elnökségének átiratát olvasta föl, melyben egyesületünk tagjait a megye földrajzának megírásához szükséges adatok gyűjtésére kéri föl. A közgyűlés a régen érzett hiányt szem előtt tartva, szives készséggel áll az adatok gyűjtése által a nevezett egyesület rendelkezésére. Bejelentetett a mult gyűlésen kifűzött pályatételre beérkezett munka, mely az idő rövidsége miatt nem olvastatván föl, egy szűkebb-körü bizottságnak adatott ki méltatás végett. Együttal a közgyűlés határozta emelte, hogy jövőre névre minden gyűlésre egy-egy pályatételt tűz ki, de évenként az egyesület pénztárából csak egy — a legjobbnak talált — munkát jutalmazza díjjal. A lankadó figyelmet újból a lemhenyi tanítók éneke és Bene Sándor által előadott monológ újították föl. Az egyesület nem is késett éjlenzéssel jutalmazni meg a szereplőket. Végül közgyűlés a nyáron tartandó róm. kath. tanítói kongresszusra küldendő képviselőjéül elnököt, Szabó Sándor kézdíszentlelki kántortanítót választotta meg. Az egyesület partolótagjává lett tiszt. Sipos Károly gelenczei segédlelkész. A tárgysorozat véget érven, az elnök az ő szokott igaz őszinteségével üdvözli a megjelent egyesületi tagokat s együttal köszönetet mond az oktatásügy iránt érdeklődő jelenlévő vendégeknek is. Az ég áldását kérve az egyesület további munkálkodásaira, a gyűlést fél 2 órakor az Üdvözítő édes Jézus szent nevében bezárta. A hivatalos gyűlést egy barátságos közebed követte, melyen a szeretet szava újból utat tört magának s mindazok föl lettek köszöntve, kik ma és máskor az egyesület fölvirágoztatásán munkálkodtak. A katolikus tanítók fontos eszményképe: az édes Jézus, legyen továbbra is támogatója egyesületünknek!

IRODALOM.

Katolikus Szemle. A Szent-István-Társulat megbízásából szerkeszti Mihályfi Akos dr. Most jelent meg a májusi füzet a következő érdekes tartalommal: Dombi Márk dr.: Vajda János költészete. Vethési József dr.: Az alkoholizmusról (második közlemény). Karácson Imre dr.: Szigetvár ostromának török leírása. Gopcsa Endre: Genesis, a színész. Elbeszélés. Szűcs József: Távolban. Költemény. Rákos István: Elfáradtam nagyon. Költemény. Amalarius: A veszprémi egyházmegye új rituáléja. Könyvismertetések és bírálatok. Erdyhegyi: A közjegyzőség története. Ismerteti Békefi Remig dr. Prónai: Utazás a természetben. Ismerteti Dombi Márk dr. Prónai: Olvasókönyv. Bartha magyar nyelvtan. Ismerteti Lakatos Vince. Időszakí Szemle (—n.) és a melléklet gyanánt adott Társulati Értesítő zárják be a tartalmas füzetet. A Katolikus Szemlét a Szent-István-Társulat tagjai tagilletmény gyanánt kapják, nemtagoknak előfizetési ára egy évre 10 korona. Az előfizetések, valamint a tagságra való jelentkezések a Szent-István-Társulat titkári hivatalához (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám) intézendők.

Emlékkönyvecske a keresztény Magyarországi kilencszázados évfőudulójára. A katolikus fiú- és leányiskolák növendékei számára, írta és szerkesztette Ember Károly, a «Népnevelő» szerkesztője. A jubileumi ünnepségeket rendező országos bizottság javaslatot tett, hogy

az egyházmegyei hatóságok minden katolikus iskolánál rendeljék el a jubiláris istentiszteletek és ünnepélyek tartását. Az ünnepélyek tárgyrendjére a katolikus tanügyi tanács dolgozott ki javaslatot és ezen javaslat alapján készült a most megjelent Emlékkönyvecske. Alkalmas segédkönyv ez az iskolai ünnepélyekhez és e mellett kedves olvasnivalókat nyújt a jubileumi szent-évre a katolikus tanulóknak. Vallásos és hazafias szellem lengi át minden sorát a pedagógiai érzékkel megírt és összeállított könyvecskének. Tartalma: A kilenczszázad évfordulója. (Beszéd a tanulókhöz.) Örvendezünk. (Alkalmi költemény.) A gyermekeknek szánt beszédek: Szent István, Szent László, Szent Margit, Hunyady János. A mohácsi gyásznapi, Pázmány Péter, Mária Terézia. Az ezredév — a magyar nemzet kilenczszázados történelmén vezetik keresztül a gyermeki ártatlan lelkeket. A költeményei mind alkalomszerűek. Tartalmaz ezen kívül az ünnepélyekhez alkalmas énekszöveget is. Az izlésesen kiállított és képekkel is illusztrált könyvet a Szent-István-Társulat adta ki. Ára csak 20 fillér, hogy lehetőleg a szegényebb növendékek is módjában alljon azt megszerezni. A megrendeléseket bérmentesen eszközözi a Szent-István-Társulat ügynöksége Budapesten, VIII., Szentkirályi-utca 28.

VEGYESEK.

Elrendelt iskolai ünnepélyek. *Ivánkovics* János rosznyói püspök kiadta ez évi VII. és VIII. számú főpásztori körleveleit. Az előbbiben föl-hívja a főhatósága alatt álló összes tanintézetek vezetőit, hogy a szentév és a magyar katolizmus 900 éves jubileuma alkalmából pünkösd harmadnapján az iskolahelyiségekben hálaadó istentisztelettel egybekötött ünnepélyeket tartsanak. Az iskolák vezetői ezen ünnepélyekhez programot találnak a Szent-István-Társulat által a katolikus tanuló-ifjúság részére kiadott Emlékkönyvecskeben.

M. Kir. Mezőgazdasági Múzeum. — Budapestre utazó olvasóink figyelmét felhívjuk a m. kir. mezőgazdasági múzeumra, melynek gyűjteményeit nemcsak a mezőgazdák, hanem mindazok hasznosul és tanulsággal tekinthetik meg, kik a mezőgazdaság vagy valamelyik ága iránt érdeklődéssel viseltetnek. E múzeumban számos és kártevő állatok gyűjteménye, növénytermelési, kertészeti, gyümölcsészeti, szőlészeti, állattenyésztési, baromfitenyésztési, méhészeti, selyemtermelési tárgyak, gép- és eszköz-modellek, talaj- és műtrágya-minták, emléktárgyak, épület-modellek, statisztikai kimutatások stb. láthatók. A múzeum, mely a VII. ker., Kerepesi-út 72. számú házában van elhelyezve, a hétfői és ünnepeket követő napok kivételével, naponként d. e. 9 órától d. u. 1 óráig van nyitva és látogatása ingyenes.

Emlékkönyv. A kath. tanügyi kilenczszázados évfordulója alkalmából lapunk szerkesztője gazdag tartalommal Emlékkönyvet szerkeszt. Az egyes egyházmegyeiből igen becses adatok gyűltek egybe. A könyv pár nap múlva sajtó alá kerül s mert felöleli az összes egyházmegyei tanügyi monografiáját, a tanítóképzők és kath. tanítóegyesületek történeti fejlődését, igen becses és értékes terméke lesz a magyar pedagógiai irodalomnak.

A miniszter köszönete. A vall. és közokt. miniszter Csehticzky József tibai esperesplébánosnak, az iskolaiügyek iránt évek hosszú során tanúsított önzetlen ügybuzóságáért elismerő köszönetét nyilvánította.

Tan képesítő vizsgálat. A győri kir. kath. tanítóképzőben az írásbeli tan képesítő vizsgálat május hó 17., 18. és 19. napján lesz. A IV. osztályról magánvizsgálatot tehetnek a jogosultak május 15-én. *Haller József* s. k. igazgató.

Halálozás. *Jég J. Ele* belv. elemi iskolai főtanító-

nak, a győrvidéki tanítóegyesület tiszteletbeli, a Szent-István-Társulat könyvbíráló-bizottsági tagjának folyó évi május hó 5-én éjjeli 2 1/2 órakor, életének 61-ik, boldog házasságának 37. évében hosszas, de keresztényi türelemmel viselt szenvedés és a halotti szentségek ajtatos fölvétele után elhunyt. Földi maradványai f. hó 7-én d. u. 1/25 órakor tetették a boldog föltámadás reményében az apáczá-utca 5. számú gyászszobából örök nyugalomra. Az engesztelő szentmise-áldozat pedig folyó hó 8-án reggeli 1/410 órakor tartatott a győri székelyházban. Elhunytát neje és gyermekei siratják; de halála gyászt jelent a kath. tanügyre nézve is, mert Istenben boldogult egyike volt a legbuzgóbb, legmunkásabb kath. tanítóknak. A Szent-István-Társulat tankönyvvizsgáló bizottsága igen munkás tagját veszítette az elhunytban. Eletrajzát hozni fogjuk.

Fölvétel a nagyszebeni tanítónőképző-intézetbe. A nagyszebeni szent Ferenc-rendi nővérek nyilvánossági joggal ellátott tanítónőképző-intézte I. osztályába az 1900—1901. tanévre fölvételért folyamodhatnak 14. életévüket betöltött olyan tanulók, kik a polgári vagy felsőbb leányiskola IV. osztályát, vagy a felső népiskola II. osztályát sikerrel végezték, vagy a folyó tanévben végzik. A kérvények *folyó évi június hó 15-éig* a képezde igazgatóságához nyújtandók be a következő mellékletekkel felszerelve: 1. A folyamodó keresztlevele. 2. Orvosi bizonyítvány arról, hogy a folyamodó növendék teljesen egészséges, ép testi szervezettel bír s hogy különösen látási, hallási és beszéző organuma hibátlan. 3. Iskolai bizonyítvány a fennjelölt osztályok egyikéről. Olyanoknál, kik a folyó tanévben végzik ezen osztályt, a megelőző osztály bizonyítványa s az idej időségi értesítő esatolandó. Az ilyenek kötelesek a fölvételi vizsgálatot megelőzőleg, ép testi szervezethez iskolai bizonyítványt a képzőintézet igazgatójának bemutatni. A fölvételi vizsgálatra jelentkezők hivatalos levélben meghívót kapnak, a melyben a fölvételi vizsgálat napja is jelezve lesz. A fölvételi vizsgálat két részből áll: írásbeli és szóbeliből. Az írásbeli vizsgálat tárgyai: magyarnyelvi fogalmazvány és 2—3 egyszerű számtani példa kidolgozása. A szóbeli vizsgálat tárgyai: magyar nyelv, számtan, földrajz és történelem Kőre a vizsgálatnak a polgári iskolában tanított anyaga e tárgyaknak. A szóbeli vizsgálat után a vizsgáló-bizottság kihirdeti a fölvétel eredményét. A kérelemben kiteendő, hogy *benlakó*, vagy *bejáró* akar-e lenni a növendék. Benlakási havi díj 18 frt. Bejárók a szabályzat értelmében jóval kisebb számban vétetnek föl. Prospektust a benlakásról kívánatra az intézeti főnöknő községgel küld. A III. osztályba fölvehető 16. életévüket betöltött olyan tanulók, a kik a felsőbb leányiskola VI. osztályát végezték; továbbá olyan óvónőjelöltek, kik a jelen tanév végén az óvónőképesítő oklevelet megszerzik, esetleg már megszerzték, de életkoruk 18. évét túl nem haladták. Az óvónők az I. és II. évfolyam tantárgy-különbözetéből vizsgálatra köteleztetnek a vallás- és közokt. miniszter 26.152—1898. sz. rendeletében megjelölt anyagból s csak ennek sikeres kiállása után vétetnek föl. A folyamodvány benyújtásának módja és határideje ezen jelölteknel is ugyanaz, mint az I. osztályba folyamodóknál. Nagy-Szeben, 1900 május 3-án. *Bilinszky Lajos* dr., képzőintézeti igazgató.

A magyar nép téli munkája. Csöndes télen, a mikor hó lepi a földeket, a jóság pedig benn szénázik, sok az ideje a földmivelő népeknek. Hogy ezt az időt miképen lehet hasznos célra fordítani, azt az elmúlt télen százharmincz községben megtanulta a nép. Megtanulta pedig azokon a kurzusokon, a melyeket a földmivelési miniszter rendezett az egyes községekben, a háziipar tanítására. E kurzusok eredményét bemutajja az a kiállítás, a melyet a miniszterium rendezett az új országház mellett levő ódon kétemeletes házában. Abból a hatvanezer darab házi iparcikkéből, a melyet az ország különböző vidékein százharmincz község négyezer kiszgádjára készített, ezerkétszáz darab látható a kiállításon. A kurzusoknak tulajdonképen az volt a céljuk, hogy a már meglévő házi iparágakat tökéletesítsék, másrészt pedig, hogy megtanítsák a

népet ol-
ken kön-
félebb d-
neki piá-
a szilágy-
papueso-
rendezet-
és külön-
megyében
a kosárk-
arról tar-
tökelete-
A jász-k-
főleg esa-
kat kész-
lító kos-
megyei-
még ed-
(esuhét)-
kosarak-
kák, ez-
perbény-
széles f-
tósak és
miklósi
fűz és g-
faragási-
megyei-
kötés, k-
esizei-
kollekt-
kádárm-
bátrau-
romi ku-
megetk-
a ki an-
az ó int-
ták a t-

H.

kat a
rozatát
azomna-
sára n-
hítközs-
szerve-
megyei-
hagyás-
vezere-
morú l-
hogy a
tósuke-
a köz-
és szo-
B. B.
fegyelh-
formál-
ki nem-
házi fo-
talál.
kiadóh-
iskolas-
hatósá-
terium-
ki új-
F. M.
Legkö-
zészere-
mily s-
terium-
magyo-
igazga-
3. A l-
4. A

népet olyan munkára, a melyhez az anyagot azon a vidéken könnyen meg lehet szerezni. Így azután a legkülönbözőbb dolgok készültek, de valamennyi olyan, hogy könnyű neki piacot találni. A kiállított tárgyak között igen szépek a szilágymegyei gazdasági egyesület munkái: szatyorok, papusok, más gyékénytárgyak, a földmivesiskolákon rendezett kurzusok közül kítűnik a kecskeméti, adai, csabai és különösen az algyógyi és a hódmezővásárhelyi. Arad megyében öt helyen rendeztek kurzust; a munkások főleg a kőszárkötést tanulták. A kunfélegyházai kurzus munkája arról tanúskodik, hogy a kurzuson a már meglévő háziipart tökéletesítették. Meglepő Balmazújváros szalmafonása. A jász-kun-szolnokmegyei gazdasági egyesület kurzusain főleg csak fűből a háromfoklós és szállításra való kosarak készítették, a börttermelő és fűzben gazdag szőlőszállító kosarak készítésében tűnnek ki. Érdekes a temesmegyei gazdasági egyesület munkája, mely a háziiparban még eddig nem használt anyagot, a kukorica-háncsot (esühet) dolgozott föl és belőle tartós és mégis finom fonású kosarakat készítettek. Meglepők általában a gyékénymunkák, ezek sorában a Majláth József gróf által rendezett perhenyiki, bodrogközi kurzus, hol csinos és praktikus széles férfi és női kalapokat készítettek. Könnyűek, tartósak és igen alkalmasak a nyári meleg napokra. A székelyi Kristóf-intézet kosárfonása, a dunaföldvári kurzus fűz és gyékényből kombinált munkái is tetszősek. Faragásban kítűnik Jászberény, Rimaszombat és a nyitrai gazdasági egyesület kurzusa, mely a fonás, seprőkötés, láhtörő-készítésben is szép sikert mutat. A szentesi kurzus a háromfoklós eszközökből mutat be egy kollekcziót, a Csik vármegyei több rendbeli kurzusokon a kádármunkát tökéletesítették, a sajtárok, vízfordó kannák bátran bevonhatók a kereskedelmi forgalomba. A komáromi kurzuson nagyon szép keféket készítettek. A kiállítást megtekintette Darányi Ignác földművelési miniszter is, aki annak örült, hogy a kurzusok tanítói mind megértették az ő intenczióit, a gyakorlati téren maradtak s megtanították a télen át pihenő kezet dolgozni.

Szerkesztői üzenetek.

H. A kath. iskola épületén a szükséges átalakításokat a hitközségi iskolaszék elhatározza és e határozatát az egyházmegyei főhatóság jóváhagyása után azonnal fogantatosíthatja. Egyéb hatóságok jóváhagyására nincs szükség. — **Sch. R. J.** Az iskolát fontartó hitközségi iskolaszék elhatározhatja az igazgatói állás szűkítését. Ezen határozatának jóváhagyása az egyházmegyei főhatóság jogkörébe tartozik. Ily legfelsőbb jóváhagyás nélkül az állás be nem tölthető. — **X—Y.** Mai vezérézikkünk foglalja közlök ezzel a kérdéssel. Igen szomorú körülmény, hogy a kopcsányi iskolaszék eltűri, hogy a tanítók négy hónap óta nem kapják meg fizetésüket. A hitközségi tanítók járandóságainak behajtására a közigazgatási hatóságok is igénybe vehetők. A jegyző és szolgabíró hogyan tűrheti ezeket az állapotokat. — **B. B. Uröm.** A rendszeresen alkalmazott tanító csak fejelemi ítélet alapján mozdítható el állásából. Ha ön formális módon le nem mondott állásáról, akkor arra ki nem írható a pályázat. Forduljon kérelemmel az egyházi főhatósághoz, hol kérése jogos — meghallgatásra talál. — **S. F. Mária-Gyüd.** Megrendelését áttettük a kiadóhivatalhoz. — **H. J.** Kérvényét terjeszse be az iskolaszékhez, ezen határozat alapján az egyházmegyei hatóság fölterjeszti a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz. 2. Forduljon az adóhivatalhoz, ott állítanak ki új befizetési könyvecskét. — **N. L.** Közzétettük. — **F. M. Tolmács.** Közzétettük. — **F. J. Tekeháza.** Legkönnyebben úgy nyerhet tájékozást ügyének elintézéséről, ha a kir. tanfelügyelőséghez kérdést intéz, hogy mily szám alatt terjesztett föl folyamodása a miniszteriumhoz. Erről értesítsen minket. — **Z. A.** A legnagyobb készséggel válaszolunk: 1. főtiszt. Kapossy J. igazgatónak czimzendő; 2. három példány küldendő be; 3. A bírálati díj ez idő szerint 6 forint = 12 korona. 4. A tanév végével. 5. Legjobb lesz azonnal beküldeni. —

A. Gy. Tekis. Ha legközelebb közzéteszik a pályázati hirdetést, mi is átveszszük azt, abban majd megtalálja a feleletet a hozzánk intézett kérdésekre. Folyamodás csak kiírt pályázat alapján adható be. — **B. L.** Közzétettük. Kérésünket megkapta!?

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

PÁLYÁZATOK.

Esztergom érseki megye.

Sarló-Kajsza község (Nyitra megye) róm. kath. iskolánál önálló tanítói állomásra pályázat hirdetik. Jövedelme: a község pénztárából, esetleg annak egy része a tandíjából, 800 korona, két és fél öl hasábra a tanító részére, ugyanannyi az iskola fűtésére befuvárova az iskolába és felaprítva, illetve ennek, ha úgy tetszenék, egyenértéke fizetve 150 korona: 505 □ öl szántóföld földmunkáltatásáért 4 korona: legeltetési jog egy szarvasmarhára; az iskola tisztításáért 10 korona, faiskola kezelése és bemunkáltatásáért 20 korona: déli, esti harangozásért 30 korona. Lakás: 2 padlózott szoba, egy zárt konyha, kamara, istálló és egy házi kertből áll. Köteleessége: a mindennapi és ismétli iskolába járn kötelezett tanoncokat a hittanban és a többi előirt tantárgyakkal alaposan oktatni és fentemített teendőket végezni vagy saját gondozása folytán azokat a kitél áron végeztetni. Mindennemű köteleességei után járó együttes fizetése összegezve, előleges havi részletekben a helység bírája által kézbesítetik. A tannyelv magyarul. A kellően felszerelt folyamodványok f. évi május 31-ig, mely napon a választás is megejtetik és a személyes megjelenés is kívántatik. Üzbéghre posta-vasuti állomás helyben, az iskola-székhez, főt. *Melcsiczky Jenő* esperes-plébános iskolaszéki elnök úrhoz czimezve, küldendők. 180 1—1

Egri érseki megye.

A széki (Hevesm.) róm. kath. kántortanítói állomásra, melylyel a harangozóság egybe van kötve, pályázat hirdetik. Jövedelmek: 1. 2 szobából álló lakás, melyhez konyha, 2 kamra, tehénistálló, fűskamra és fél hold belsőség tartozik. 2. 8 kat. hold szántó föld, 350 □ öl kenderföld és kis káposztáskert haszonélvezete. 3. Párbérből: 160 pártól 240 véka kétszeres búza, 80 véka zab, 64 korona készpénz: vagyis egy pártól 34 pozsonyi mérő kétszeres búza, 1/4 pozsonyi mérő zab és 40 fillér: a jobbgytelekkel bíró gazdaövezgyek egész párbert fizetnek. 4. Stólából mintegy 110 korona. 5. A község pénztárából 124 korona. 6. Tűzifa: 8 méteről hasábs és 4 méteről dorongfa a község által befuvárova: ebből 4 méteről hasábra az iskola fűtésére. — Köteleességek: az összes kántori teendőket végezni, az összes mindennapi és ismétli tanköteleseket a püspöki tanterv alapján tanítani, évenként a lélekszám összeírását eszközölni, a párbérlajstromot a lelkész részére elkészíteni, a szükséges ostyát saját költségén előállítani, a harangozói teendők elvégzéséről gondoskodni és a javadalom után kirótt mindennemű adót fizetni. Pályázók felszerelt kérvényüket május hó 20-ig *Mezey Illés* siroki (Hevesm.) plébánoshoz küldjék s május hó 22-én, kedden reggel 10 órára Széken a próbaéneklésen megjelenjenek. Az állomás a választás megerősítése után azonnal eloglalandó. 182 1—1

Jászsószentgyörgyön június 1-ig helyettes övönö kerestetik. Fizetése 600 korona évi jövedelemnek a helyettesítési időre eső része. Az állomás azonnal elfoglalandó. Ajánlatok *Veress János* fel. biz. elnökhöz küldendők. 186 1—1

Erdélyi egyházmegye.

A magyar-zsáskodi róm. kath. iskolánál a kántortanítói állásra hirdetett pályázat megismételtetik. Évi járandóság a hitközségtől különféle czimeken 304 korona: államségély 496 korona. *Iskolaszék.* 177 1—1

A **szekely-szallasi rom. kath. iskolánál** alkalmazandó kántortanító évi járandósága a hitközségtől különböző címeken 204 korona, államsegély 596 korona. *Iskolaszék.* 178 1—1

Kalocsai érseki megye.

Ó-Kanizsa (Bács-Bodroghmegye) nagyközségben lemondás folytán megüresedett rom. kath. jellegű, magyar tannyelvű városi tanítói állomásra pályázat nyitattik. Ezen állomás javadalmazása a község pénztárából: 1000 korona havi előleges részletekben; 240 korona lakáspénz, vagy természetbeni lakás; 108 korona fűtési illetmény, melyből a tanterem is fűtetendő; 50 korona irodai átalány; 16 köbméter puha tűzifa; 8 korona fahordatási illetmény s a törvényes korpótlék. A helyben működő ideiglenes tanítók előnyben részesülnek. Felhivatnak mindazon rom. kath. tanítók, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy okmányokkal felszerelt kérvényüket főt. *Hübner János* zentai ker. esperes s bácsmartonosi plébános úrhoz címezve legkésőbb 1900. évi május hó 19-ig küldjék be. 181 1—1

Nagyváradi latin szert. egyházmegye.

A nagyváradi lat. szert. püspökség kegyurasága alá tartozó **mezőkeresztesi** (Biharmegye) rom. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik. Javadalma: a kegyuraság pénztárából 380 korona, a polgári községtől az ismétlő iskolások tanításaért 80 korona, öt méteről tűzifa megváltási árában a kegyuraságtól 60 korona, melynek fele az iskolafűtésre fordítandó; tűzifa-beszállítás költsége címén a templom pénztárából 50 korona, alapítványi szentmiseiből 5 korona 60 fillér, stólaból mintegy 30 korona, azonfölül 26 kat. hold 671 □ öl szántóföld (egytagba), 1 hold 692 □ öl kaszáló, 212 □ öl úgynevezett káposztásföld haszonélvezete, 4 darab szarvasmarha legeltetési jog. Lakás 3 szoba, konyha, kamara, pincze, istálló, sertésöl és házikerttel. Javadalmas kötelessége a templom fehérneműinek mosatása, azok jókarbantartása, az otyvasütés és az iskola fűtése, melyhez a fentiekben kívül a templompénztár is járul egy öl fával. Képesítéssel bíró pályázók pályázati kérvényeiket kellően felszerelve folyó évi május hó 25-ig a főt. *rom. kath. plébániahivatal* címére Mezőkeresztesre küldjék be és az ugyanezen hó 30-án megtartandó orgonálás és énekpróbán személyesen tartoznak megjelenni. Javadalmas a közterheket, mely 160 korona körül van évente, maga viseli. *Alan Károly* plébános. 179 1—1

Pécsi egyházmegye.

Vemendre (Baranyam.) két rom. kath. osztály-tanító szükséges. Fizetés: 300 forint, lakás és kertilletmény 133 forint, 12 hónapos részletekben, utólagosan havonként fizetve. Köteles a mindennapi és ismétlő iskolákat a törvényben előírt tantárgyakban oktatni, kántoriakban segédkezni. Tanítónak vagy okleveles óvónak is pályázhatnak. Tannyelv német-magyar. Pályázati határidő *junius 15-ike.* 176 1—1

„Szónokló tanító”

utasítás a beszéd művészetében, alkalmi beszédek gyűjteménye: Ő Felsége a király névünnepe, október 6-ra, márczius 15-re, április 11-re, tanév végére, 10 szobor ünnepére, különböző ünnepies alkalmakra, iskolai ünnepélyekre, tisztelgésekre stb. stb. összeállította **Gramma Döme**, kir. s.-tanfelügyelő. A 186 beszédet tartalmazó kötet

184 ára 5 kor. 20 fill. Kiadja a 1—3

Polatsek-féle könyvkereskedés Temesvárt.

Megrendelhető 1 kor. havi részletekre is.

Juniustól szeptemberig segédkantornak ajánlkozik egy rom. kath. okl. tanító. Szíves megkeresések *„Tanító”* czim alatt *Felső-Mostenczre* u. p. Vágbeszterce, Trenesénmegye kéretnek. 183 1—1

Nevelőnek ajánlkozik a nagy szünidőre úri házhoz egy kitűnő tanuló, IV. éves tanítójelölt, szerény föltételek mellett; valamint egy IV. gymn. oszt. végzett tanuló szintén vállalkozik kisebb tanulók mellé esekély díjért vidékre szünidőben. Megkeresés *Kákósy József* tanítóhoz *Bögöte* (Vasm.) intézendő. 185 1—1

Orgona-építési műintézet.

RIEGER TESTVÉREK

Budapest, Garay-utca 48.

Rieger Testvérek Jägerndorfi (Osztr.-Szil.) es. és kir. udvari orgona-gyáranak fiókja. Legolcsóbb áron kiváló orgonákat szállítanak.

A czég 25 évi fennállása óta

700-on felül új orgonát

épített, melyek közül 255 esik Magyarországra, a többiit Norvégiába, Németországba, Romániába, Orosz-, Olasz- és Törökországba szállították.

Orgona-árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Részletes Tanítástervek

az egy, két, három és négy terembe osztott római katolikus népiskolák részére

Irta: RÓVÓ LAJOS.

Ez a nagy negyed-rét-alakú, rovatos munka igen szép kiállítású és magában foglalja az önálló I., az önálló II., az osztatlan II—III., IV—VI., III—VI., I—VI. és I—II. osztályok **hetekre reszletezett tanítási terveit, óraterveit**, valamint az osztatlan 169 iskola leczkerendjét. 3—3

Ára bérmentes küldéssel 1 korona 10 fillér.

Kapható

a „NÉPISKOLAI TANÜGY”

kiadóhivatalában,

Eger, Maklári-út, Pallagi-iskola.

